

יד מהרש"א

מסכת כתובות

פרק אלו נערו

חלק ג'

לה. – לז:

June 19, 2008

© Yechezkel Folger 2008

מפתח

דף לה.....	3
תד"ה מאי לאו אסון ממש.....	3
תד"ה ומי איכא ובא"ד וצריך לומר -- חלק א'.....	5
תד"ה אף מכה אדם.....	12
תד"ה וכתוב.....	13
דף לה:.....	14
תד"ה דלמא בשבת ותד"ה אלא בחול.....	14
תד"ה מתניתין כמאן.....	17
גמרא אי כר' יצחק קשיא ממזרת.....	22
תד"ה מאן תנא.....	25
תד"ה הממאנת.....	27
תד"ה ולא פיתוי.....	28
דף לו.....	30
תד"ה זו דברי ר' מאיר.....	30
תד"ה ואם איתא.....	31
בא"ד דאין להן ובא"ד וכי תימא ותד"ה אי דקא טעין.....	38
דף לו:.....	46
תד"ה משום דמעיד בה לא ישאנה.....	46
דף לז.....	49
תד"ה צריכות להמתין.....	49
תד"ה הבא על בתו.....	55
דף לז:.....	57
תד"ה וחדא במיתה.....	57
רש"י ד"ה ואתה תבער.....	58
תד"ה מיתות קלות.....	60

דף לה.

תד"ה מאי לאו אסון ממש

1) First פסוק

- a) וכי ינצו אנשים ונגפו [ראובן ל] אשה הרה ויצאו ילדי'
- b) [אשה] אשה לא ראוּבן [meaning that ראוּבן didn't kill the אשה]
- c) [ולדות for the חייב בתשלומין is ראוּבן] ענוש יענש

2) Second פסוק

- a) [אשה] אשה ראוּבן [meaning that ראוּבן killed the אשה] ואם אסון יהי'
- b) ונתתה נפש תחת נפש

3) דף לג. at גמרא

- a) אין לוקה ומשלם that ממון ומלקות for קי"ל
- b) ר' יוחנן
 - i) if there is a חיוב for both ומלקות וממון
 - ii) then
 - (1) if there is התראה
 - (2) מילקא לקי ממונא לא משלם
- c) רב שישא ברי' דרב אידי
 - i) Still
 - (1) for חובל בחבירו the דין is לקי לא מילקא משלם
 - (2) התראה where there was even
 - ii) Here's why
 - (1) It must be that there was התראה in the second פסוק
 - (2) Since otherwise ראוּבן wouldn't be במיתה
 - (3) and
 - (a) Since there was התראה in the second פסוק
 - (b) We need to assume there was also התראה in the first פסוק
 - iii) Now
 - (1) Once there was התראה for מיתה in the first פסוק
 - (2) It's מסתבר that
 - (a) there was also התראה for מלקות
 - (b) if it should turn out that there is הבלה instead of מיתה
 - iv) It follows that

- (1) In the first פסוק
 - (a) where there's חבלה but no מיתה
 - (b) חובל באשה after the fact even though he was חיוב לשלם is ראובן התראה
- v) So we've proved that
 - (1) התראה even where there is חובל
 - (2) ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי
- 4) גמרא לד:
 - a) הוה אמינא
 - i) ר' יוחנן
 - (1) חייבי מיתות שוגגין (בלא התרו בו) חייבין בתשלומין
 - b) חייבי מיתות שוגגין on ר' יוחנן to קשיא
 - i) Even though we've established that
 - (1) התראה where there's מזיד the second פסוק must deal with
 - ii) מיתה even for התראה where there's no שוגג the first פסוק can still deal with
 - iii) and
 - (1) yet a דיוק from the first פסוק teaches that
 - (2) חיוב תשלומין and the אשה died there'd be no אסון
- 5) מהרש"א
 - a) This isn't consistent with ר' שישא ברי' דרב אידי who said that
 - i) התרו בו פסוק the second deals with
 - ii) התרו בו פסוק the first also deals with It's מסתבר

תד"ה ומי איכא ובא "ד וצריך לומר -- חלק א'

1) First הקדמה

a) Review these tables carefully

טבלא א'		
והרג לשמעון	ראובן הותרה בשמעון	"מזיד" במתכוין
והרג לאשה שלא התכוין לה	ראובן הותרה בשמעון	"מזיד שלא במתכוין"
והרג לשמעון שהתכוין לו	ראובן לא הותרה	"שוגג במתכוין"
והרג לאשה שלא התכוין לה	ראובן לא הותרה	"שוגג שלא במתכוין"

טבלא ב' -- ראובן שהרג לשמעון במזיד ובמתכוין-דמיקטיל	
על סמך דרוש "עליו ולא על האדם"	פטור מתשלומי דמי נהרג גופי' ולא אמרינן דמיקטיל ומשלם
משום דקם לי' בדרכה מיני' דדייקינן מקרא "ולא יהי' אסון לא יענש" אשר "הא אם יהי' אסון לא יענש"	פטור מתשלומי ממון אחר כגון דמי ולדות ולא אמרינן דמיקטיל ומשלם

2) Second הקדמה

a) תנא דבי חזקי' of היקש

i) הכאת אדם For

- (1) לא תחלוק בין מזיד לשוגג
- (2) לא תחלוק בין במתכוין לשלא מתכוין
- (3) לא תחלוק בין רוצח דרך ירידה לרוצח דרך עלי'

3) Third הקדמה

a) First פסוק

- i) וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדי'
- ii) ולא יהי' אסון ענוש יענש

b) Second פסוק

- i) ואם אסון יהי'
- ii) ונתתה נפש תחת נפש

4) Fourth הקדמה – of the first ביאור

a) The first פסוק that says ענוש יענש ואם לא יהי' אסון ענוש יענש

- i) deals with where בפשיטות

אשה when he killed the אשה was ראובן and נצים were שמעון and ראובן (1)

ii) Because

(1) it's a דוחק to say that the פסוק deals with where ראובן was to kill the אשה

5) fifth הקדמה

טבלא ג' -- ראובן שהרג לשמעון בשוגג דלא מיקטיל		
האם משלם דמי נהרג גופי'?	האם משלם דמי נהרג כגון דמי ולדות?	
קבענו בטבלא ב' דבמזיד פטור מדרוש של "עליו ולא על האדם"	קבענו בטבלא ב' דבמזיד פטור מטעם קלבד"מ ובשוגג פטור מכוח תדב"ח דמקיש שוגג למזיד	רבנן רבי ותנא דבי חזקי'
חייב דלית לי' לדתדב"ח	חייב דלית לי' לדתדב"ח	ר' יוחנן בהוה אמינא

טבלא ד' -- ראובן שהותרה בשמעון והרג לאשה שלא במתכוין דהיינו "במזיד שלא במתכוין"			
האם הוא במיתה	האם משלם דמי נהרג (אשה) גופה	האם משלם ממון אחר ממון אחר	
מיקטיל דהיינו משמעו דונתתה נפש תחת נפש	פטור דהרי מיקטיל והלכך לא שאני דיני' מן מזיד במתכוין בטבלא ב' דמטעם דרוש דעליו ולא על האדם לא מיקטיל ומשלם	פטור דהרי מיקטיל ולא שאני דיני' מן מזיד במתכוין בטבלא ב' דמטעם קם לי' בדרכה מיני' לא מיקטיל ומשלם	רבנן
לא מיקטיל דונתתה נפש תחת נפש משמעו דמשלם דמי אשה גופה	חייב ממשמעות דונתתה נפש תחת נפש דהיינו דמי אשה גופה דאע"ג דבטבלא ג' אית לי' כדתדב"ח לגבי לא תחלוק בין שוגג למזיד מ"מ לית לי' היקישא דתדב"ח לגבי לא תחלוק בין מתכוין ושלא מתכוין	פטור דהגם דלית לי' היקישא דתדב"ח לגבי לא תחלוק בין מתכוין ושלא מתכוין מ"מ מאחר דפטור בשוגג כבטבלא ג' מכ"ש דפטור נמי במזיד ושלא במתכוין כדנבאר להלן	רבי
לא מיקטיל דדחקינן לאוקמי לקרא דונתתה נפש תחת נפש כשהותרה לאשה ונתכוין לה דהיינו במזיד ומתכוין	פטור דמקיש שלא מתכוין למתכוין בטבלא ב' דמטעם דרוש דעליו ולא על האדם לא מיקטיל ומשלם	מאחר דפטור בשוגג כבטלא ג' מכ"ש דפטור נמי במזיד ושלא במתכוין כדנבאר להלן	תנא דבי חזקי'

6) ד"ה ומי איכא at תוספות

a) Note that

i) The ר' יוחנן asks to גמרא

(1) מי איכא למ"ד דחייבי מיתות שוגגין חייבין (1)

ii) Because we established in the fourth table that

(1) Although for תשלומי דמי נהרג גופי' (1)

- (a) חייב בתשלומין רבי says
- (b) For פטור מתשלומין even רבי says ממון אחר
- 7) ד"ה מי איכא at מהרש"א
- a) See ד"ה בין שוגג at סנהדרין עט: at מהרש"א
- (1) for an explanation of the "כל שכן" in the fourth table
- (2) on which רבי and דבי חזקי' rely
- (3) to be תשלומי ממון אחר from במזיד ושלא במתכוין a פוטר person who's
- ii) And for an explanation of why
- (1) For מזיד שלא במתכוין in case of תשלומי אשה גופה
- (a) היקש רבי חזקי' in the fourth table needs to rely on his
- (b) Instead of relying on this כל שכן
- 8) בא"ד וצריך לומר at מהרש"א of תוספות המשך
- a) שאלה
- i) Do the words "אם לא יהי' אסון" in the first פסוק mean
- (1) That the אשה didn't die
- (a) Namely there was no "אסון ממש"
- (2) So that the דיוק of "הא אם יהי' אסון לא יענש" in the second table
- (a) Means there is קם לי' בדרבה מיני' if the אשה died
- (b) Even where there is no דין מיתה because ראוּבן wasn't הותרה and is a שוגג
- ii) Or do the words mean that
- (1) There was no דין אסון meaning that ראוּבן isn't במיתה
- (a) So that the דיוק of "הא אם יהי' אסון לא יענש" in the second table
- (b) Means ראוּבן is מתשלומין only if he's במזיד and is במיתה
- b) תשובה
- i) אסון ממש means אסון all need to say רבי and דבי חזקי' and רבנן
- ii) Since
- (1) In the third table
- (2) we've established with the "לא תחלוק בין שוגג למזיד" of דבי חזקי'
- iii) that there's קם לי' בדרבה מיני' for שוגג where there's no דין מיתה
- c) שאלה
- i) In the פסוק of "אם אסון יהי' ונתתה נפש תחת נפש"
- (1) Does אסון mean אסון ממש and all that counts is that the אשה died
- (2) Or does אסון mean דין אסון and the פסוק only applies where ראוּבן is במיתה

d) רבנן based on the fourth table

i) For רבנן

(1) The second פסוק says that ראוּבֵן is במיתה if he's מזיד ושלא מתכוין

(2) So for רבנן

(a) פסוק אסון means דין אסון in the second פסוק

(b) Even though פסוק אסון means ממש אסון in the first פסוק

ii) For רבי

(1) The second פסוק teaches that

(a) if ראוּבֵן is במתכוין ושלא במיתה

(b) then he's גופה דמי אשה גופה but isn't במיתה

(2) So רבי says

(a) פסוק אסון means ממש אסון in the second פסוק

(b) The same as פסוק אסון in the first פסוק

iii) For תנא דבי חזקי'

(1) We established for תנא דבי חזקי' that

(a) In a case of במתכוין ושלא במיתה

(i) ראוּבֵן isn't במיתה

(ii) nor is he תשלומי אשה גופה even חייב

(2) תנא דבי חזקי' based on the fourth table to שאלה

(a) If רבנן and רבי are right that the second פסוק deals with במתכוין ושלא במיתה

(b) Why does the second פסוק say ונתתה נפש תחת נפש

(3) תשובה

(a) must be for תנא דבי חזקי' that

(i) Although this is somewhat בדוחק

(ii) the second פסוק doesn't deal with במתכוין ושלא במיתה

(iii) and instead deals with

1. where ראוּבֵן was מותרה on the אשה and was מתכוין לאשה

2. In other words ובמתכוין ושלא במיתה

(iv) and ונתתה נפש תחת נפש means that ראוּבֵן is במיתה and there is דין אסון

(4) It follows for תנא דבי חזקי' that

(a) פסוק אסון means דין אסון in the second פסוק

(b) Even though פסוק אסון means ממש אסון in the first פסוק

9) מהרש"א as explained by תוספות ד"ה מה מכה אדם

- a) First קשיא on the second table
- i) Why does the גמרא need the דיוק of אסון לא יהי' to teach 'קם לי' בדרכה מיני'
 - ii) When we can rely on the היקש of תנא דבי חזקי' that says
 - (1) לא תחלוק בין שוגג למזיד
 - (2) Presumably to teach that
 - (a) even for שוגג where there's no מיתה
 - (b) There's still 'קם לי' בדרכה מיני' and a פטור from אחר
 - (3) From which I can derive by כ"ש that there's certainly 'קם לי' בדרכה מיני' for מזיד where there's both מיתה and תשלומין
- b) Second קשיא
- i) Why does the גמרא need the דרוש of האדם עליו ולא על האדם to teach that במזיד and דמי אשה גופה חיוב to pay there isn't both מיתה and מתכוין
 - ii) When we can rely on the היקש of תנא דבי חזקי' that לא תחלוק בין מתכוין לשאין מתכוין
 - (1) Presumably to teach that there's no חיוב to pay for דמי נהרג גופי' even for חיוב מיתה no שאין מתכוין
 - (2) From where I can derive by כ"ש that for מזיד where there's a חיוב מיתה there isn't both מיתה and חיוב תשלומין for דמי אשה גופה
- c) Third קשיא
- i) First הקדמה
 - (1) A כפרה בגלות has no רוצה בשוגג בדרך עלי'
 - (2) A כפרה בגלות does have רוצה בשוגג בדרך ירידה
 - (3) So רוצה בדרך ירידה is חמיר relative to רוצה בדרך עלי'
 - ii) Second הקדמה
 - (1) From the פסוק of ולא תקחו כופר
 - (2) The גמרא is דורש that a רוצה בדרך עלי' can't pay כופר to become פטור from מיתה
 - iii) קשיא
 - (1) Why do we need this דרש
 - (2) When the היקש of תנא דבי חזקי' says לדרך ירידה לא תחלוק בין דרך עלי' לדרך ירידה
 - (3) Presumably to teach that the רוצה even בדרך ירידה – which is קיל because בשוגג he has כפרה בגלות – can't be פוטר himself from מיתה by paying כופר
 - (4) From where I can derive by כ"ש that a רוצה can't be פוטר himself from מיתה by paying כופר for דרך עלי' which is חמיר

10) מהרש"א according to the first קשיא תירוץ

- a) Were it not for the דיוק from the פסוק of אסון לא יהי' אסון
- b) I would have derived from the היקש that מזיד and שוגג are alike in that there's no קם לי' בדרכה מיני' for either
- c) But
 - i) now that אסון לא יהי' אסון teaches that במזיד there's a פטור for אחר
 - ii) We know that the היקש must come to teach a further פטור
 - iii) Namely that קם לי' בדרכה מיני' applies even בשוגג

11) קשיא to the second תירוץ

- a) Were it not for the דרש of האדם על ולא עליו
 - i) I would have derived from the היקש that
 - (1) דמי נהרג גופי' חיוב to pay א חיוב are alike in that there's a מתכוין and מתכוין
 - (2) And that it doesn't matter that for מתכוין there's also a מיתה חיוב
- b) But
 - i) now that האדם על ולא עליו teaches that there's a פטור from גופה דמי אשה for מזיד במיתה where ראובן is
 - ii) We know that the היקש must come to teach a further פטור
 - iii) Namely that there's a פטור from גופה דמי אשה even for במתכוין where מזיד שלא במתכוין תנא דבי חזקי' according to במיתה isn't ראובן

12) קשיא ג' for תירוץ

- a) Were it not for the דרש of כופר ולא תקחו כופר
 - i) I would have derived from the היקש that דרך עלי' and דרך ירידה are alike in that דרך ראובן can be פוטר himself from מיתה for both by paying כופר
 - ii) But now that ולא תקחו כופר teaches that
 - (1) דרך where he killed כופר by paying מיתה פוטר himself from מיתה can't be ראובן עלי' which is חמיר
 - (2) The היקש teaches the further חיוב that ראובן can's be פוטר himself from מיתה by paying כופר even where he killed דרך ירידה which is קיל

13) מהרש"ל

- a) Here are the words of מהרש"ל
 - i) "אבל השתא דאשכחן פטור ממון גבי מיתה מעליו"
 - ii) א"כ על כרחך הא דאם לא יהי' אסון ענוש יענש פטורא קאמר
 - iii) הא אם יש אסון לא יענש ולא אמרינן הא אם יש אסון מחייב מיתה וכופר"

14) מהרש"א

- a) "דברי מהרש"ל בזה אינן מבוררין לי"

15) ש"ס עוז והדר "צוהר לבנין based on מהרש"ל of ביאור

a) מהרש"ל of קשיא

i) Now that we've established that

(1) without אסון יהי' אם לא

(2) We would have derived לחיוב from the היקש of דבי חזקי תנא that there's no מזיד קם even for לי' בדרכה מיני'

ii) Then

(1) Even after we do have the פסוק of אסון יהי' אם לא

(2) Maybe the דיוק from "הא אם יהי' אסון" isn't לא יענש that לפטור

(3) But לחיוב that

(a) It's only when there is no אסון that there's a חיוב only for דמי ולדות

(b) But

(i) where there's an אסון and the אשה died במתכוין

(ii) דמי נהרג גופי' must also pay ראובן

(4) And the היקש of מתכוין לשאין מתכוין teaches that for שלא מתכוין there's also a חיוב to pay דמי נהרג גופי'

b) תירוץ

i) You're right

ii) But once we know from עליו ולא על האדם that there is a פטור for דמי אשה גופה in a case of במתכוין מזיד where the הורג is במיתה

iii) Then we know that

(1) מתכוין לשאין מתכוין of היקש the

(a) Must be to teach that for שאין מתכוין there is also a פטור from דמי אשה גופה paying

(2) And that אסון יהי' אם לא

(a) doesn't imply that if there is a אסון there's a חיוב to pay דמי אשה גופה

(a) and instead implies לפטור that if there's an אסון then יענש לא and the דמי ולדות of ממון אחר from paying פטור is הורג

תד"ה אף מכה אדם

ד"ה See the prior

תד"ה וכתוב

1) הקדמה

a) We derive a לימוד ראשון from a גזירה שוה of מכה-מכה in the פסוק

i) מכה בהמה ישלמנה (קרא א') מכה אדם יומת (קרא ב')

b) We derive a לימוד שני

i) from a גזירה שוה of הכאה-הכאה in the פסוקים

(1) איש כי יתן מום בעמיתו (קרא ג')

(2) מכה נפש בהמה ישלמנה (קרא ד')

ii) Even though there's no "מכה" in קרא ג'

2) תוספות

a) שאלה

i) Why can't we rely for לימוד שני on a גזירה שוה from קרא א' to קרא ג'?

b) תשובה

i) Because קרא א' is already needed for the גזירה שוה to קרא ב' for לימוד ראשון

3) מהרש"א

a) קשיא

i) Under the כלל of למחצה שוה אין גזירה שוה

ii) קרא ג' and קרא ב' can be used as part of a גזירה שוה with each of קרא א' and קרא ג'

b) תירוץ

i) קרא ג' and קרא ב' can be used as part of a גזירה שוה with each of קרא א' and קרא ג'

(1) Only where both קרא ב' and קרא ג' use the exact same לשון as קרא א'

ii) But in our case

(1) קרא ג' (איש כי יתן מום בעמיתו) doesn't use מכה at all and we rely on הכאה-הכאה for the גזירה שוה with קרא א' (מכה בהמה ישלמנה)

(2) And for this sort of גזירה שוה

(a) we can't use a קרא א' (מכה בהמה ישלמנה) that

(i) is already part of a גזירה שוה with קרא ב' (מכה אדם יומת)

(ii) that does use the word "מכה" directly

דף לה:

תד"ה דלמא בשבת ותד"ה אלא בחול

- 1) הקדמה
 - a) At the start of this סוגיא we know that
 - i) קם לי' בדרבה מיני' because פטור מתשלומין חייבי מיתות מזידין
 - b) But we don't know
 - i) Whether חייבי מיתות שוגגין קם לי' בדרבה מיני' also applies to
- 2) תנא דבי חזקי'
 - a) רישא
 - i) מכה בהמה ישלמנה
 - b) סיפא
 - i) מכה אדם יומת
 - c) There is a היקש
 - i) between מכה בהמה of the רישא
 - ii) and מכה אדם of the סיפא
- 3) סוגיא in the ביאור of כללים
 - a) כלל א'
 - i) The מכה אדם יומת of סיפא must deal with מזיד
 - ii) Since otherwise the דין wouldn't be that יומת
 - b) כלל ב'
 - i) Since the מכה אדם יומת of סיפא deals במזיד
 - ii) The מכה בהמה ישלמנה – פסוק of רישא – must also deal with where the הכאה was במזיד
 - c) כלל ג'
 - i) It's a פשיטות in the סיפא that מכה אדם יומת where the הכאה is במזיד
 - ii) And it must be that the purpose of the סיפא is also to teach a "דין נוסף"
 - iii) namely
 - (1) whether there's a חיוב תשלומין in a case of הריגה that's בשוגג
 - (2) in other words whether פטורין מתשלומין חייבי מיתות שוגגין
 - d) כלל ד'
 - i) היזק ממון on אדם מועד לעולם
 - ii) So

- (1) Unless there's a פטור based on 'קם לי' בדרכה מיני'
- (2) There's a חיוב for בשוגג even where the היזק is חיוב

4) גמרא

- a) קשיא (note that the גמרא hasn't yet established 'כלל ב')
- i) Maybe
 - (1) שבת deals with where the הכאה was on בהמה ישלמנה
 - (2) The מכה was בשוגג both on the הכאה and on שבת איסור
 - (3) and teaches that
 - (a) based on 'כלל ד' there's a חיוב ממון because אדם מועד לעולם even where the הכאה is בשוגג
 - (b) and
 - (i) there's no 'קם לי' בדרכה מיני' based on שבת איסור
 - (ii) because חייבין בתשלומין are חייב מיתות שוגגין
 - (4) And the היקש teaches that
 - (a) Just as in the רישא where חייבין בתשלומין חייבי מיתות שוגגין
 - (b) In the סיפא too there is the "דין נוסף" that
 - (i) Where the הריגה is בשוגג
 - (ii) חייבי מיתות שוגגין חייבין בתשלומין

b) תירוץ

- i) Can't be that הכאה of the בהמה in the רישא was בשוגג
- ii) Because 'כלל ב' requires that the הכאה of the בהמה must be במזיד

5) תוספות

- a) קשיא
 - i) But maybe the הכאה of the בהמה was במזיד so we've satisfied כלל ב
 - ii) but an accompanying דין מיתה was בשוגג
 - iii) where the דין מיתה is that
 - (1) either he did the הכאה on שבת and was בשוגג about שבת איסור
 - (2) or where he did the הכאה בחול but was בשוגג אדם מכה at the same time
- b) תירוץ
 - i) your מהלך in the קשיא and also the מהלך of the גמרא in its קשיא
 - ii) assumes that the פסוק tells a חיוב דין both in the רישא and the סיפא
 - iii) but there's no reason for both the רישא and סיפא to teach the same חיוב
 - iv) instead 'תנא דבי חזקי' says it's משמע that

- (1) The רישא teaches a דין חיוב (ישלמנה) that's a רבותא
 - (2) The סיפא teaches a דין פטור (יומת אבל לא ישלם) that's a similar רבותא
- v) So the היקש needs to teach that
- (1) Just as in the רישא there's a חיוב תשלומין
 - (a) whether or not the הכאה is במזיד or בשוגג
 - (b) because אדם מועד לעולם
 - (2) Just so in the דין נוסף in the סיפא
 - (a) For תשלומין there's a פטור
 - (i) whether the מיתה was במזיד or בשוגג
 - (ii) Because חייבי מיתות שוגגין פטורין מן התשלומין
- vi) And it follows that
- (1) In the רישא there is a חיוב תשלומין because there's no דין מיתה
 - (2) Because the רישא doesn't deal
 - (a) with where the הכאה of the בהמה happened on שבת
 - (b) or where there was a הכאת אדם at the same time as the הכאת בהמה

תד"ה מתניתין כמאן

1) גמרא

- a) מחולק are ריש לקיש and יוחנן
- i) on whether חייבי מלקות שוגגין – לא התרו בו where – אונס for חייב בתשלומין – ומפתה ומפתה
- b) in this מחלוקת
- i) אזדי לטעמייהו are ריש לקיש and ר' יוחנן
- ii) Based on their מחלוקת כולה for on כל התורה
- (1) חייבי מיתות וחייבי מלקיות שוגגין ותשלומי דבר אחר (1)
- c) But
- i) פטור מתשלומין – there is a where – חייבי מלקות מזידין for
- ii) Both ר' יוחנן and ריש לקיש agree that
- (1) There's a פטור מתשלומין both for אונס ומפתה of קנס and for כולה

ריש לקיש	ר' יוחנן	
פטור	חייב	חייבי מלקות שוגגין דאונס ומפתה
פטור	חייב	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה
פטור	פטור	חייבי מלקות מזידין דאונס ומפתה ודכל התורה כולה

2) דף לב. at גמרא

- a) עולא says that both חייבי מלקות שוגגין and חייבי מלקות מזידין are at least חייבין בתשלומין for "הני תלת" of אונס ומפתה and חובל and זוממין
- b) The גמרא derives this rule for עולא from a גזירה שוה of תחת-תחת

3) here suggests that עולא applies the same rule to כולה לכל התורה תוספות

עולא אליבא דמהרש"ל	ריש לקיש	
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין דהני תלת
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה
חייב	פטור	חייבי מלקות מזידין דהני תלת
חייב	פטור	חייבי מלקות מזידין דבכל התורה כולה

4) מהרש"ל

- a) Based on תד"ה אלא at דף לב: חייב
- i) could have said that תוספות
- ii) For הני תלת except for כולה
- iii) It's possible that עולא agrees with ריש לקיש that פטורין מתשלומין

עולא אליבא דמהרש"ל	
חייב	חייבי מלקות שוגגין דאונס ומפתה
חייב	חייבי מלקות מזידין דאונס ומפתה
פטור	חייבי מלקות שוגגין ומזידין דבכל התורה כולה

5) מהרש"א

a) In fact

i) רש"י holds that

(1) כל התורה כולה also for חיוב תשלומין says there's a עולא

(2) So that ריש לקיש and עולא between מחלוקת there's also לכל התורה כולה

ii) And

(1) דף לב: at תוספות Even

(2) agrees that it's at least possible that עולא says there's a חיוב תשלומין for כל התורה כולה

6) ד"ה מתניתין כמאן at תוספות

a) קשיא

i) Even if עולא says כולה התורה לכל בתשלומין חייבין שוגגין חייבין

ii) Maybe

(1) עולא applies this only to קנס of ומפתה that counts as מילתא תשלומין דהאי גופה

(2) But

(a) עולא agrees with ריש לקיש for תשלומי ממון אחר

(b) that חייבי מלקות שוגגין פטורין מתשלומין

עולא	ריש לקיש	
חייב	פטור	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה בתשלומי דהאי מילתא גופה כולל אונס ומפתה
פטור	פטור	חייבי מלקות שוגגין דבכל התורה כולה בתשלומין ממון אחר

7) תוספות of קשיא of ביאור – מהרש"ל

a) הקדמה

i) חיבור in this תד"ה מי איכא in דף לה. at

ii) We established the שיטה of רבי outlined in these tables

ראובן שהרג שמעון במתכוין בין במזיד בין בשוגג	
האם משלם דמי נהרג	האם משלם ממון אחר
גופי' או דמי אשה הנהרגת גופה	
פטור	פטור

ראובן שהותרה שלא להרוג לשמעון וכיוון להרוג לראובן ובמקום שמעון הרג לאשה שלא במתכוין ("מזיד שלא במתכוין")	
האם משלם דמי אשה	האם משלם ממון אחר
גופה	
חייב	פטור

b) this is what תוספות means in its קשיא:

i) maybe עולא says that תשלומין of קנס ומפתה counts as מילתא גופה

ii) And

(1) Even though עולא agrees with עולא for כולה כל התורה שוגגין that חייבי מלקות are מתשלומין both במזיד and בשוגג

(2) עולא

(a) says the rule is different for cases of מילתא גופה

(b) where there's a חיוב תשלומין both במזיד and בשוגג the same as for עדים חובל and זוממין

iii) שאלה

(1) Why would we think that עולא makes this difference

iv) תשובה

(1) Just as for רבי מיתה ותשלומין

(a) מזיד בלא מתכוין in case of חיבי מיתות ותשלומין

(i) Is פטור מתשלומין ממון אחר

(ii) But is חייב for תשלומין of the 'דמי נהרג גופי'

(2) Here too for מלקות ותשלומין it's possible that

(a) עולא agrees with ריש לקיש that there's a פטור מתשלומין for ממון אחר both בשוגג and במזיד

(b) But for תשלומין דהאי מילתא גופה

(i) That's similar to תשלומי נהרג גופי'

(ii) עולא disagrees with ריש לקיש and says there's a חיוב תשלומין both for שוגג and for מזיד

8) מהרש"א

a) קשיא

- i) If the קנס of מפתה and אונס is similar to דמי נהרג גופי' in a case of מיתה where the במזיד ושלא במתכוין בהורג
- ii) How can the גמרא say that
- (1) In the מחלוקת of ר' יוחנן and ריש לקיש on אונס ומפתה
- (a) Where
- (i) חייבי מלקות שוגגין חייבין בתשלומין ר' יוחנן says that
- (ii) And ריש לקיש says מתשלומין פטורין חייבי מלקות שוגגין
- (2) ריש לקיש and ר' יוחנן
- (a) Are אודא לטעמייהו
- (b) חייבי מיתות וחייבי מלקות ודבר אחר on their general מחלוקת
- iii) since
- (1) their מחלוקת for אונס דקנס ומפתה has nothing to do with their מחלוקת for ממון אחר
- (2) And instead presumably is based on whether they agree with רבי דמי נהרג גופי'
- (a) Namely
- (i) דמי נהרג גופי' for חייבין are חייבי מלקות שוגגין ר' יוחנן who says
1. Agrees with רבי
- (ii) דמי נהרג גופי' for פטורין are חייבי מלקות שוגגין ריש לקיש who says
1. Disagrees with רבי
- b) תירוץ
- i) In the case of קנס of אונס ומפתה the איש is מתכוין for the אשה
- ii) And for רבי we established in the next to the last table that
- (1) במזיד or בשוגג whether במתכוין
- (2) There's a פטור from דמי נהרג גופי' תשלומי
- iii) So
- (1) We can't say that ר' יוחנן holds his שיטה based on רבי
- (2) And we understand why the גמרא instead says אודי לטעמייהו
- c) קשיא
- i) Then why does תוספות say that עולא can agree with ריש לקיש on אחר ממון
- ii) And that עולא says the rule for קנס is different
- (1) based on the שיטה of רבי
- (2) because תשלומי דהיא מילתא גופה counts as תשלומי קנס

d) תירוץ

- i) תוספות understands and accepts that רבי wouldn't say there's a חיוב תשלומין in our case
- ii) Instead תוספות relies on the שיטה of רבי only to show that there's a סברא to be תשלומי ממון אחר דמי אשה גופה more than for אחר

גמרא אי כר' יצחק קשיא ממזרת

1) Review this table carefully

האם חייבין בקנס	האם פטורין מקנס מחמת דאין ראויין לו	ממון ומלקות	הבא על אחותו שהיא בכרת	הבא על ממזרת שהיא בלאו	
ממזרת חייב אחותו חייב	חייבין מריבוי א' דהנערה לחייבי לאויין וריבוי ב' לחייבי כריתות	ממונא משלם מילקא לא לקי (לר' יוחנן בלא התרו בו ולעולא אף בהתרו בו)	בכרת וגם במלקות	במלקות	משנה
נוקטין בגמרא: דממזרת פטור (דאיכא מלקות ומילקא לקי ממונא לא משלמי) ודאחותו חייב (דאינה במלקות)	?	מילקא לקי ממונא לא משלמי אף כשלא התרו בו	בכרת ולא במלקות	במלקות	ר' יצחק
נוקטין בגמרא דממזרת פטור ודאחותו פטור (דבותרוייהו איכא מלקות ומילקא לקי ממונא לא משלמי)	?	מילקא לקי ממונא לא משלמי אף כשלא התרו בו	בכרת וגם במלקות	במלקות	רבנן דר' מאיר אליבא דריש לקיש

2) משנה

a) There's no קנס for הבא על בתו

b) Because for לי' בדרכה מיני' based on פטור מתשלומין there is a חייבי מיתות ב"ד

3) מהרש"א

a) שאלה

i) Does the הנערה rely on the ריבוי ר' יצחק assume that גמרא

b) תשובה

i) Must be because otherwise

(1) The חייבי כריתות for קנס there's that ר' יצחק wouldn't assume for גמרא

(2) Who's not לו ראוי'

c) שאלה

i) Then why does the חייבי לאויין for קנס there's that ר' יצחק assume for גמרא

ii) Maybe the same ריבוי teaches that

(1) Unlike where the דין is משלמי לא ממונא לקי מילקא ומילקא לקי ממונא לא משלמי כל התורה כולה

(2) For מילקא לקי ממונא לא משלמי is the דין אונס ומפתה of קנס

d) תשובה

i) for two reasons for מיתות ב"ד to דין תשלומין are similar in ר' יצחק חייבי לאויין

(1) first

- (a) ממון ומלקות are בשוגג the same as פטורין מתשלומין even where לא התרו בו even where לא משלמי לקי ממונא לא משלמי
- (2) Second
- (a) we in fact derive the דין for ממון ומלקות from ב"ד by גזירה שוה of מכה-מכה or רשע-רשע
- ii) If ר' יצחק relies on a ריבוי to teach an exception for לאוין that משלם ממונא
- iii) Then
- (1) Based on this similarity and a שיטה of רשב"א that this חיבור explains at דף ל': תד"ה הכל מודים
- (2) The exception would also apply to ב"ד חייבי מיתות
- (3) So ר' יצחק
- (a) would then have to
- (i) disagree with the משנה on ב"ד חייבי מיתות
- (ii) and say there's no פטור based on 'מיני' קם לי' בדרכה
- (b) which isn't מסתבר
- iv) So it must be that
- (1) Although ר' יצחק can rely on the ריבוי
- (a) To overcome the ריעותא of לו אינה ראוי' חייבי כריתות
- (i) Where there's no מלקות and there's no need to overcome the ריעותא of לקי מילקא
- (b) And to overcome the ריעותא of לו אינה ראוי' חייבי לאוין
- (2) Still
- (a) For חייבי לאוין there's also the ריעותא of לקי מילקא
- (b) And ר' יצחק can't rely on the ריבוי for חייבי לאוין to overcome this ריעותא
- e) שאלה
- i) Does the גמרא assume that מאיר אליבא דריש לקיש rely on the ריבויא
- f) תשובה
- i) Not necessarily
- ii) Since the גמרא assumes that מאיר רבנן דר' מרי anyway say that
- (1) there's no קנס for חייבי לאוין or חייבי כריתות
- (2) because
- (a) for both there is מלקות
- (b) and מאיר רבנן דר' מרי אליבא דריש לקיש say for כל התורה that ממון ומלקות for לקי ממונא לא משלמי

- g) קשיא
- i) But why in fact does the גמרא assume that מאיר דר' רבנן say that there's no קנס for חייבי כריתות and חייבי לאוין
 - ii) maybe they rely on the ריבויא
 - (1) First
 - (a) to overcome the ריעותא of אינה ראוי' for both חייבי לאוין and חייבי כריתות
 - (2) And second
 - (a) To teach that the קנס of אונס ומפתה is an exception where ממונא משלם
- h) First תירוץ
- i) The same as we answered for ר' יצחק
 - ii) If רבנן rely on ריבויא as an exception for ממונא משלם ומלקות
 - iii) They'd have to disagree with the משנה even on בתו and other דין בית דין חייבי מיתות
- i) Second תירוץ
- i) If רבנן were to rely on the ריבויא
 - (1) They'd need to apply one ריבוי to עשה חייבי עשה
 - (a) Which has no ריעותא of מילקא לקי
 - (b) and the second to חייבי לאוין that does have the ריעותא of מילקא לקי
 - (2) And there's be no ריבוי left for חייבי כריתות anyway
 - ii) So we'd still be forced to say that רבנן disagree with the משנה at least for חייבי כריתות
 - iii) For a similar תירוץ and for more detail see the שיטה of ר"י in this חיבור at דף לב. at תד"ה אלמא

תד"ה מאן תנא

1) First הקדמה

a) In order for a תנא to say that חייבי כריתות חייבין בתשלומין

i) First

(1) The תנא needs to disagree with ר' נחוניא בן הקנה who says that חייבי כריתות are פטורין מתשלומין

ii) Second

(1) The תנא also has to hold either that

(a) במלקות חייבי כריתות aren't

(b) Or that

(i) and במלקות חייבי כריתות are

1. Either ומשלם לוקה ומשלם

2. Or

a. ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי

b. at least where בו התרו

(2) in other words

(a) the תנא can't say that both

(i) חייבי כריתות for מלקות there is

(ii) And

1. Even where בו התרו

2. ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם

2) Second הקדמה

a) ריש לקיש says that דר' מאיר רבנן דר' מאיר say that

i) even where לא התרו בו ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלם and במלקות חייבי כריתות are

b) ר' יוחנן says that דר' מאיר רבנן דר' מאיר say that

i) where לא התרו בו ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי and במלקות חייבי כריתות are

c) במלקות חייבי כריתות aren't ר' יצחק says that

d) ר' מאיר says that

i) ממון ומלקות לוקה ומשלם and במלקות חייבי כריתות are

e) ר' נחוניא בן הקנה agree with תנאים None of these

3) Third הקדמה

a) It follows that

- i) When a מקשן in the גמרא asks for ריש לקיש
 - (1) Who is the תנא who says in מסכת שבועות that חייבי כריתות חייבין בתשלומין
 - ii) The גמרא answers "אי ר' מאיר אי ר' יצחק"
- b) Note that for ר' יוחנן the תנא can also be מאיר דר' רבנן
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) קשיא
 - i) At an earlier point ריש לקיש himself said the משנה follows ר' מאיר and not רבנן דר' מאיר
 - ii) So why didn't the מקשן know this from the start
 - b) תירוץ
 - i) "אי כר' מאיר אי כר' יצחק" is the final part of the קשיא of the מקשן
 - ii) Meaning
 - (1) The שיטה of ריש לקיש is a דוחק
 - (2) Because
 - (a) ריש לקיש has to say that the משנה follows either ר' מאיר or ר' יצחק
 - (b) and ריש לקיש can't say that the משנה follows רבנן

תד"ה הממאנת

1) ברייתא

a) הממאנת אין לה קנס

2) רש"י

a) This is because she's בעולה בחזקת בעל from who she was ממאן

3) תוספות

a) רש"י of שיטה to קשיא

i) To teach that an אשה who is בחזקת בעולה has no קנס

ii) The משנה should more simply have said that

(1) any אשה who was ונתגרשה has no קנס

(2) because she's בעולה בחזקת בעל

b) מהרש"א as explained by תירוצ

i) If the משנה taught that ונתגרשה has no קנס

ii) We would have said that

(1) The reason isn't because she's בעולה בחזקת בעל

(2) But that the משנה follows a תנא who later says that

(a) Based on a special לימוד

(b) There is no קנס even for ונתגרשה שנתארסה who wasn't ניסת

(3) And it doesn't matter whether she's בעולה בחזקת בעל

תד"ה ולא פיתוי

1) הקדמה

- a) קנס who has no אב has no נערה מפותה
 - i) Because her קנס is לעצמה
 - ii) And מוחל the קנס is מדעתה עביד so she's מוחל
- b) קנס who has an אב does have מפותה מוחל
 - i) Because her קנס belongs to אביה
 - ii) and
 - (1) although מדעתה עביד
 - (2) she has no power to be מוחל that isn't hers
- c) נערה ממאנת
 - i) By definition has no אב because if she had an אב she'd have no מייאון דין
 - ii) So
 - (1) קנסה לעצמה
 - (2) And
 - (a) if she's מפותה when she's a נערה
 - (b) there's no קנס because מדעתה עביד and her מחילה is valid
- d) אונס פיתוי קטנה counts as מתנה
 - i) Because the מתנה of a קטנה isn't valid even if she has no אב
 - ii) And for the same reason her מחילה isn't valid either

2) ברייתא

- a) הממאנת אין לה לא קנס [אם נאנסה] ולא פיתוי

3) גמרא

- a) According to one אוקימתא the ברייתא deals with a ממאנת who's a נערה

4) מהרש"א as explained by תוספות

- a) קשיא
 - i) If the ברייתא deals with a מפותה **who's a נערה**
 - ii) Then
 - (1) For her to have no קנס it should be enough that she has no אב
 - (2) And it shouldn't matter whether or not she's also ממאנת
 - iii) Since we've established for any נערה who has no אב that לעצמה and she's מוחל the קנס of מפותה

5) מהרש"א

- a) Note that this would be no קשיא if the ברייתא dealt also בקטנה
- b) Since we've established that a קטנה can't be מוחל her קנס
- c) So for a קטנה not to have קנס must be based on her מיאון and not on her מחילה

דף לו.

תד"ה זו דברי ר' מאיר

1) גמרא

- a) קטנה אין לה קנס ר' מאיר agrees with ר' יהודה
- b) קשיא
 - i) A later משנה says קנס אין לה קנס
 - ii) "זו דברי ר' מאיר": משנה רב יהודה אמר רב and
 - iii) now
 - (1) ר' מאיר agrees with ר' יהודה If
 - (2) "זו דברי ר' מאיר ור' יהודה" should have said רב יהודה אמר רב

2) תוספות

- a) The גמרא refers to: דף מ: where רב יהודה אמר רב in fact says "זו דברי ר' מאיר"

3) מהרש"א

- a) דף כט. who refers to רש"י disagrees with תוספות
- b) Because at דף כט. the words "זו דברי ר' מאיר" don't appear

4) צריך עיון

- a) דף מ. at גמרא in our סוגיא also refers only to רש"י

תד"ה ואם איתא

1) First הקדמה

a) רבנן

i) קטנה יש לה קנס

ii) Because

(1) the word נער appears in the פרשה of קנס

(2) The word is חסר and implies that there's קנס for a קטנה as well as a נערה

(3) In short: "אף קטנה במשמע"

b) ר' מאיר

i) קטנה אין לה קנס

ii) Because נער חסר אין קטנה במשמע

האם יש קנס לקטנה מאורסה	
ר' מאיר	אין לה קנס דנער חסר אין קטנה במשמע
רבנן	יש לה קנס דנער חסר אף קטנה במשמע

2) Second הקדמה

a) הבא על נערה נשואה

i) Both the איש and the אישה are בחנק

b) הבא על נערה מאורסה

i) Both are בסקילה

c) הבא על קטנה

i) She certainly isn't במיתה

ii) Since she's not עונשין בת

3) Third הקדמה

a) For נער חסר the פסוק also uses נערה מאורסה

b) And there too רבנן and ר' מאיר disagree in מסכת סנהדרין on whether אף קטנה במשמע

i) אף קטנה במשמע רבנן say that

(1) So

(a) although the קטנה is פטורה since she's not עונשין בת

(b) the איש is still בסקילה

ii) ר' מאיר says אף קטנה במשמע אין קטנה במשמע so the איש isn't בסקילה and is only בחנק

קנס לקטנה מאורסה	דין איש בקטנה מאורסה
ר' מאיר – אין קטנה במשמע	אין לה קנס
רבנן – אף קטנה במשמע	יש לה קנס

4) Fourth הקדמה

a) For נערה מלא the פסוק says נשואה

5) Fifth הקדמה

a) At יונתן and ר' יאשי' מחלוקת there is this סנהדרין סו:

והיינו טעמא	דין איש הבא על הקטנה (לא כתיב בהדיא אי פליגי במאורסה או בנשואה)	
דמדכתיב "ומתו גם שניהם" דרשינן אשר איש אינו במיתה "עד שיהו שניהם שוין"	פטור לגמרי	ר' יאשי'
לית לי דרשה של "עד שיהו שניהם שוין" משום דדריש "ומת האיש... לבדו"	בחנק	ר' יונתן

6) Sixth הקדמה

a) רש"י says

i) First that

(1) the נשואה of פרשה is set out in the פסוק of שניהם גם ומתו

(2) so the דרש of שוין שיהא שניהם עד doesn't apply to מאורסה

ii) Second that

(1) "עד שיהו שניהם שוין" means that

(a) The איש is במיתה only if the הקטנה בא when she's already עונשין

(2) And

(a) אין שניהם שוין because איש isn't במיתה

(b) He's לגמרי פטור

b) רבינו תם says

i) First that

(1) the נשואה and מאורסה of דרש שוין עד שיהא שניהם applies to both

ii) second that

(1) "עד שיהו שניהם שוין" means that

(a) The איש is בחנק even if the אשה isn't עונשין

(b) So long as the אשה would have been בחנק were she עונשין

(2) And the same as רש"י

(a) אין שניהם שוין because איש isn't במיתה

(b) He's לגמרי פטור

7) seventh הקדמה

a) Both for רש"י and רבינו תם

- i) Where there's no ריבוי that the איש is בסקילה and there's no מיעוט that's פוטר the איש
- ii) בחנק כולי עלמא agree that the איש is

8) Eighth הקדמה

a) If follows for רש"י that

i) קטנה נשואה ר' יונתן and ר' יאשי' can disagree only for

(1) פטור לגמרי איש is ר' יאשי' (1)

(a) because the אשה isn't בת עונשין so אין שניהם שוין

(2) בחנק איש is ר' יונתן (2)

(a) Because ר' יונתן says it never matters that שוים

b) So it's possible that

i) נער חסר -- there is נשואה where – unlike קטנה מאורסה

ii) They disagree with ר' מאיר and both hold that the איש is בסקילה

c) Note by the way that

i) בחנק is קטנה מאורסה ר' מאיר who says that

ii) Can agree with ר' יאשי' that for נשואה

(1) Based on אין דין שניהם שוין (1)

(2) the איש is לגמרי פטור (2)

d) In short

רש"י שיטה א'	ר"מ	רבנן	ר' יאשי'	ר' יונתן
מאורסה קטנה	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ואף ר' יאשי' לא דריש עד שיהא שניהם שוין אלא בנשואה ולא במאורסה	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	לא פליגי במאורסה דלא דרשינן עד שיהו שניהם שוין אלא בנשואה ויכול להיות דבמאורסה דינו בסקילה משום נער חסר אף קטנה במשמע	יכול להיות דס"ל דינו בסקילה משום נער חסר אף קטנה במשמע
נשואה קטנה	מצי ס"ל דפטור לגמרי מחמת דלשיטת רש"י אין דין שניהם שוין וס"ל כר' יאשי'		פטור דלשיטת רש"י אין דין שניהם שוין דהרי אינה בת עונשין	חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא הי' דיניהם שוין

9) Ninth הקדמה

a) It follows for רבינו תם

i) For נשואה קטנה

(1) there's no מחלוקת between ר' יאשי' and ר' יונתן and both say the איש is בחנק

(2) Since אין דין שניהם שוין because if she were a בת עונשין she too would be בחנק

- ii) And that ר' יאשי' and ר' יונתן disagree only for מאורסה
 - (1) ר' יאשי' says the איש is פטור לגמרי
 - (a) Since if she were בת עונשין she'd be בסקילה
 - (b) אין שניהם שוין so
 - (2) ר' יונתן says the איש is בחנק
 - (a) Because ר' יונתן says it never matters that שוים אין שניהם שוים
- b) now
 - i) Since
 - (1) ר' יאשי' and ר' יונתן can disagree only for מאורסה where ר' יאשי' says the איש is פטור לגמרי and ר' יונתן says that the איש is בחנק
 - (2) and for נערה מאורסה there is נער חסר
 - ii) It must be that they agree with ר' מאיר
 - (1) who says אין קטנה במשמע
 - (2) So that אין דינו בסקילה
- c) note by the way that
 - i) ר' יאשי'
 - (1) Although he agrees with ר' מאיר that the איש isn't בסקילה
 - (2) disagrees with ר' מאיר who says דינו בחנק
 - (3) because
 - (a) as we proved in the הקדמה
 - (b) קטנה מאורסה for אין דין שניהם שוין
 - ii) ר' יונתן
 - (1) Agrees with ר' מאיר both that there is no סקילה and also that there is חנק
 - (2) Because ר' יונתן and ר' מאיר aren't דורש the דרוש of שוין שניהם שוין עד שיהו שניהם שוין
- d) In short

שיטת ר"ת	ר"מ	רבנן	ר' יאשי'	ר' יונתן
מאורסה קטנה	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע וס"ל כר' יונתן דלא איכפת לן דאין שניהן שוין	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	פטור דנער חסר אין קטנה במשמע ופטור לגמרי דלר"ת אין דין שניהן שוין דאלו היתה בת עונשין ה' דין שלה בסקילה ולא בחנק	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ולא איכפת לן דאין שניהן שוין
נשואה קטנה			חנק דהרי דין שניהן שוין דאלו היתה בת עונשין ה' דין שלה בחנק	חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא ה' דיניהן שוין

10) Tenth הקדמה

- a) **in our סוגיא says that תוספות**
- i) **For רבינו תם**
- (1) it must be that **ר' יאשי' and ר' יונתן** agree with **ר' מאיר** that
- (2) נערה מאורסה **אף קטנה** במשמע **isn't** נער חסר
- (3) And it follows that
- (a) **אף קטנה** במשמע **isn't** נער חסר **also קנס**
- (b) So there is no **קנס** for **קטנה**
- ii) **for רש"י** it must be that at least **ר' יאשי'** agrees with **ר' מאיר** that
- (1) **אף קטנה** במשמע **isn't** נער חסר

11) מהרש"א

- a) We've already established for **רבינו תם** that **ר' יונתן and ר' יאשי'** must agree with **ר' מאיר** **אף קטנה** במשמע **isn't** נער חסר
- b) So as far as concerns our **תוספות**
- i) We've succeeded in proving that **ר' יונתן and ר' יאשי'** according to **רבינו תם** both agree with **ר' מאיר** on the **נקודה** that **נער חסר isn't** במשמע **isn't**
- ii) And it follows that
- (1) for **קנס** **they'd** agree with **ר' מאיר** that **קטנה** **for the same reason**
- (2) namely that the **נער חסר** in the **פרשה** of **קנס** also **isn't** במשמע **isn't**
- c) but we have this **קשיא** regarding **רש"י**
- i) We've established that for **רש"י** that
- (1) It's possible that both **ר' יונתן and ר' יאשי'**
- (a) **אף קטנה** במשמע **is** נער חסר that **רבנן**
- ii) So why does **תוספות** say that for **רש"י** there's proof that **ר' יאשי'** agrees with **ר' מאיר** **אף קטנה** במשמע **isn't** נער חסר
- d) **תירוץ**

- i) רש"י in שיטה ב' refers to תוספות
 - ii) We'll see that for this שיטה it must be that ר' יאשי' says that נער חסר isn't אף קטנה במשמע
- 12) רש"י of שיטה ב' of ביאור
- a) First הקדמה
 - i) רש"י of שיטה means the same as for the first שיטה of עד שיהו שניהם שוין
 - b) Second הקדמה
 - i) This שיטה of רש"י holds – the same as for the first שיטה in רש"י – that
 - (1) Since the נשואה deals with פסוק of שניהם גם ומתו
 - (2) The דרש of עד שיהו שניהם שוין can apply only to נשואה
 - ii) So that – the same as for the first שיטה in רש"י – the מחלוקת of ר' יאשי' and ר' יונתן can apply only to קטנה נשואה
 - c) Third הקדמה
 - i) But unlike the שיטה of רבינו תם and the first שיטה of רש"י
 - ii) Only
 - (1) a מאן דאמר who says for קטנה מאורסה that the איש isn't בסקילה and is בחנק
 - (2) Can apply the איש פוטר to be קטנה נשואה to עד שיהו שניהם שוין of דין
 - iii) Because only a מאן דאמר who says that
 - (1) For מאורסה
 - (a) קטנה of איש for דין
 - (b) נערה for איש of דין from נשתנה
 - (2) Will apply עד שיהו שניהם שוין for נשואה to make the greater שינוי to be פוטר the איש in full
 - d) It follows that
 - i) ר' מאיר needs to agree with ר' יאשי' that
 - (1) איש is בחנק and not בסקילה for קטנה מאורסה
 - (2) אף בקטנה משמע נער חסר isn't because
 - ii) Because otherwise ר' יאשי' couldn't apply עד שיהו שניהם שוין even to קטנה נשואה
 - e) But note for ר' יונתן that
 - i) The איש for קטנה נשואה is בחנק whether or not for קטנה מאורסה of דין איש is חנק from סקילה משתנה
 - ii) So it's possible that ר' יונתן says for קטנה מאורסה that
 - (1) The איש is בסקילה
 - (2) אף קטנה במשמע נער חסר that ר' מאיר disagrees with and says for

- f) It follows that
- i) We've proved from this שיטה the point of תוספות for רש"י that
 - (1) קטנה במשמע נער חסר ר' מאיר ר' יאשי' needs to hold the same as
 - (2) While it's possible that ר' יונתן disagrees
- g) Note by the way from the following table that for this שיטה
- i) Both ר' מאיר and ר' רבנן can agree with ר' יאשי'
 - ii) And for ר' מאיר
 - (1) Since the דין was משתנה מאורסה for
 - (2) For קטנה נשואה the איש is פטור based on שיהו שניהם שוין עד
 - iii) While for ר' רבנן
 - (1) who say that for מאורסה there was no דין שינוי because the איש is still בסקילה
 - (2) aren't דורש the דרש of שיהו שניהם שוין עד even for נשואה and that's why tie בחנק איש

ר' יונתן	ר' יאשי'	רבנן	ר"מ	רש"י שיטה ב'
יכול להיות דס"ל אשר נער חסר אף קטנה במשמע ודינו בסקילה	מוכרח דלא ס"ל דנער חסר אף קטנה במשמע ודינו בחנק דאל"ה לא הוי דריש עד שיהא שניהן שוין אפילו בנשואה	סקילה דנער חסר אף קטנה במשמע	חנק דנער חסר אין קטנה במשמע ואף ר' יאשי' לא דריש עד שיהא שניהם שוין אלא בנשואה ולא במאורסה	מאורסה קטנה
חנק דבכל ענין דינו בחנק אף אלו לא הי' דיניהן שוין	פטור מחמת דלשיטת רש"י אין דין שניהן שוין ובמאורסה נשתנה דינו כדלעיל	בחנק דלא דרשי עד שיהא שניהן שוין אפילו בנשואה מחמת דלא נשתנה דינו במאורסה	יכול להיות דס"ל דפטור דס"ל כר' יאשי' דדריש עד שיהא שניהם שוין היכא דמשתנה דינו במאורסה	נשואה קטנה

בא"ד דאין להן ובא"ד וכי תימא ותד"ה אי דקא טעין

1) הקדמה

טבלא א'			
אשה	טוענת	וקובעים אשר היא	דין שלה
פיקחת או חרשת		מוכת עץ	אין לה קנס
פיקחת או חרשת		מוכת עץ	ר' מאיר: כתובתה 200 רבנן: כתובתה מנה
פיקחת או חרשת		דרוסת איש	לר' ששת כתובתה מנה
פיקחת או חרשת		נאנסה לאחר אירוסין	נסתחפה שדהו
פיקחת	משארסתני נאנסתי		רבן גמליאל: נאמנת ר' יהושע: אין נאמנת ולכן לר' ששת כתובתה מנה
פיקחת	מוכת עץ אני		רבן גמליאל נאמנת ר' יהושע אין נאמנת

2) ברייתא א' וברייתא ב' לפי גרסת ספרים שלנו

טבלא ב' – ברייתא א' וברייתא ב' לפי גרסת ספרים שלנו		
ברייתא א'	החרשת והשוטה והאיילונית	יש לה טענת בתולים
ברייתא א'	יש לה קנס	אין לה טענת בתולים
ברייתא ב'		אין לה טענת בתולים

a) Note that ב' ברייתא doesn't say whether the אשה has קנס

3) גמרא

a) קשיא

i) The two ברייתות are סותר each other on whether בתולים

4) רש"י of רב ששת תירוץ

טבלא ג' – שיטת רש"י – קמפליגי באלו טענינן לה דמשנתארסה נאנסה		
טענת בתולים היכא דידוע דאינה בתולה	קנס	טענת בתולים היכא דידוע דאינה בתולה
יש לה טענת בתולים וכתובתה מנה דנוקטין דזינתה לפני אירוסין דאף פיקחת אינה נאמנת לומר משארסתני נאנסתי	יש לה קנס דנקטינן דבתולה היתה בשעה שנאנסה	ברייתא א' ר' יהושע
אין לה טענת בתולים וכתובתה מאתיים משום דפיקחת נאמנת לומר משארסתני נאנסתי ובהרשת אנן טענינן לה דנאנסה משנתארסה	יש לה קנס בדומה לברייתא א' דנקטינן דבתולה היתה בשעה שנאנסה	ברייתא ב' ר' גמליאל

a) Both ברייתא א' and ברייתא ב'

i) Assume for קנס that the אשה was a בתולה when she was נאנסה and that's why she has קנס

b) But

i) If ניסת and we know that she has no בתולים

ii) רב claims that זינתה לפני אירוסין and her כתובה is only a מנה according to בעלה ששת

iii) And we consider whether to be טוען for her that נאנסה משנתארסה

iv) Then

(1) ר' יהושע follows ברייתא א'

(a) Who says even for פיקחה that she's not נאמנת to say מארסתני נאנסתי

(b) And חרשת מכ"ש that בית דין doesn't itself make this טענה on behalf of a וכו'

(c) And that's why יש לה טענת בתולים and her כתובה isn't מאתיים

v) רבן גמליאל follows ברייתא ב'

(1) Who says for פיקחה that she's נאמנת to say מארסתני נאנסתי

(2) And for a חרשת וכו'

(a) the בית דין makes this טענה on her behalf

(b) And that's why אין לה טענת בתולים and her כתובה is מאתיים

5) רש"י of שיטה to the תוספות of קשיא

a) קשיא

i) that קיימא לן

(1) Even רבן גמליאל says

(a) אירוסין after נאנסה that אשה for an טוען isn't ב"ד

(b) Where the חזקה הגוף אשה has lost her

ii) So

(1) Where we know the אשה has no בתולים and her חזקה הגוף is איתרע

(2) how can רב ששת say that רבן גמליאל holds לה

6) ספרים of גרסא according to רב ששת of תירוץ in ר"י of שיטה

טבלא ד' – שיטת ר"י – קמפליגי באלו טענין לה דמוכת עץ היא		
ר"י	קנס	טענת בתולים
ברייתא א'	יש להן קנס דלא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ	יש להן טענת בתולים וכתובה מנה דלר' יהושע לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ ונקטינן דזינתה לפני אירוסין
ברייתא ב'	אין להן קנס דמחזקינן לה בחזקת מוכת עץ	אין להן טענת בתולים וכתובה מאתיים דלר' גמליאל מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ דהיא חזקה לא איתרע והלכך טענין לה דמוכת עץ היא ולא איכפת לן דלא טענין לה דמשנתארסה נאנסה מחמת דאיתרע חזקת בתולים שלה

a) ר' יהושע follows ברייתא א' and says

i) מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ because we're not קנס has חרשת

ii) it follows that

(1) if in fact she has no בתולים and בעל doesn't want to pay מאתיים

- (a) we don't say this is because she was מוכת עץ
- (i) since for יהושע ר' even a פיקחת isn't נאמנת to say מוכת עץ אני
- (b) nor are we טוען for her that משנתארסה נאנסה
- (i) since for יהושע ר' even a פיקחת isn't נאמנת to say משארסתני נאנסתי
- (2) so we decide that
- (a) זינתה לפני שנתארסה
- (b) רב ששת מנה according to her כתובה is only a מנה
- b) 'א as explained by מהרש"א follows גמליאל רבן and says
- i) She has no קנס
- (1) because 'א disagrees with 'ב and holds that
- (a) Although פיקחת generally has חזקת הגוף that she has בתולים
- (b) מוכת עץ has a חזקת הגוף that she has no בתולים and that she's a מוכת עץ
- ii) Nor does she have טענת בתולים
- (1) Because her חזקת הגוף of being a מוכת עץ wasn't איתרע
- (2) And according to רבן גמליאל
- (a) Who says that פיקחת is נאמנת to say מוכת עץ אני
- (b) For חרשת we're טענין לה that she's מוכת עץ in support of her חזקת הגוף
- iii) Note that
- (1) כתובתה מאתיים
- (2) Because 'א follows ר' מאיר who says מוכת עץ כתובתה מאתיים
- 7) מהרש"א
- a) שאלה
- i) Maybe 'ב follows דר' רבנן who say מנה כתובתה מנה
- ii) And by "אין לה טענת בתולים" the 'א means that she at least gets a מנה
- b) תשובה
- i) Can't be
- ii) Because we established that 'א says her כתובה is only a מנה
- iii) And yet 'א refers to a מנה as דין מנה as טענת בתולים
- 8) "גרסא שמצא ר"י בספרים"

טבלא ה' – שיטה שמצא ר"י בספרים – בברייתא א' לא כתיב בהדיא דיש לה טענת בתולים		
ברייתא א'	יש להן קנס	
ברייתא ב'	אין להן טענת בתולים	

- a) Note that according to the בספרים ר"י גרסא שמצא ר"י

- i) יש לה קנס says only that ברייתא א'
- ii) and doesn't say that יש לה טענת בתולים
- b) now
- i) טענינן לה דמשנתארסה that ברייתא ב' says in רבן גמליאל that רש"י of שיטה of נאנסה
- ii) We have this קשיא
- (1) The מוכת עץ of whether יש לה קנס based on whether she's a מוכת עץ has no connection – it's not תליא – with whether or not טענינן לה that משנתארסה נאנסה
- (2) So maybe
- (a) ברייתא א' says
- (i) because יש לה קנס לא מחזקינן בחזקת מוכת עץ
- (ii) And ברייתא א' also follows רבן גמליאל because אין לה טענת בתולים who says טענינן לה דמשנתארסה נאנסה
- (b) And ברייתא ב' says the same
- (3) So that ברייתא א' agrees with ברייתא ב'

טבלא ו' – שיטה שמצא ר"י בספרים – קשיא לרש"י דמצינו לאוקמה כזה ולא פליגי		
ברייתא א'	יש לה קנס	אין לה טענת בתולים
ברייתא ב'		אין לה טענת בתולים

- c) Must be that ר"י is correct and that
- i) Neither ברייתא א' says טענינן לה דמשנתארסה נאנסה
- ii) And ברייתא ב' says that אין לה טענת בתולים because
- (1) מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ
- (2) And that's why in fact אין לה קנס
- (3) Because תליא
- (a) Meaning if מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ
- (i) She has no קנס
- (ii) And she also has no טענת בתולים
- iii) While ברייתא א' also says that תליא
- (1) But says לא מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ
- (2) And since תליא
- (a) She has קנס
- (b) And there is טענת בתולים

טבלא ו' – שיטה שמצא ר"י בספרים – בהוספות לפי סייעתא לר"י		
ברייטא א'	יש להן קנס	יש להן טענת בתולים
ברייטא ב'	אין להן קנס	אין להן טענת בתולים

- 9) מהרש"ל as explained by רשב"א of קשיא
- a) We established that for גרסא שמצא ר"י בספרים
- i) We can explain that the ברייתות are סותרות אהדדי only if we assume that הא בהא תליא
- ii) Because otherwise we can't explain why the גמרא assumes that that ברייתא א' יש להן טענת בתולים
- b) But for the גרסא of our גמרא
- i) Where ברייתא א' says outright that יש להן טענת בתולים
- ii) We don't have to find a way to prove from יש להן קנס that the ברייתא א' says יש להן טענת בתולים
- iii) And we don't have to assume that הא בהא תליא
- c) So
- i)
- ii) why doesn't ר"י explain the סתירה of the ברייתות this way:
- iii) ברייתא א' says that
- (1) because we're not עץ בחזקת מוכת עץ for the purpose of קנס
- (2) Still
- (a) טענת בתולים for the purpose of
- (b) זינתה לפני אירוסין that instead of assuming
- (c) We prefer to be עץ בחזקת מוכת עץ
- (3) And still we say יש לה טענת בתולים
- (a) Because ברייתא א' agrees with רבנן that מנה עץ כתובתה מנה
- iv) ברייתא ב' is explainable on two אופנים
- (1) First אופן
- (a) because אין לה קנס for the purpose of קנס
- (b) And
- (i) טענת בתולים for מכ"ש
- (ii) We're עץ בחזקת מוכת עץ
- (c) And ברייתא ב' says אין לה טענת בתולים
- (i) Because ברייתא ב' agrees with ר' מאיר that מנה עץ כתובתה מאתיים
- (2) Second אופן

- (a) מחזקינן לה בחזקת מוכת 'א because we're not the same as יש לה קנס for the purpose of עץ
- (b) Still – the same as in 'א ברייתא
 - (i) טענת בתולים for the purpose of
 - (ii) זינתה לפני אירוסין instead of assuming that
 - (iii) מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ We prefer to be
- (c) אין לה טענת בתולים says ברייתא ב' And
 - (i) מוכת עץ כתובתה מאתיים ר' מאיר agrees with ברייתא ב' Because

10) מהרש"א בא"ד אין להן

- a) שאלה
 - i) Why does רשב"א say that
 - (1) It's better to say that the ברייתות disagree based on the מחלוקת of ר' מאיר and רבנן on the כתובה of מוכת עץ
 - (2) Than to follow ר"י and say that the ברייתות disagree based on the מחלוקת of ר' יהושע and רבן גמליאל on whether מוכת עץ לה בחזקת מוכת עץ
- b) תשובה
 - i) The מחלוקת of ר' מאיר ורבנן on the כתובה of a מוכת עץ is mentioned in the first פרק before the מחלוקת of ר' יהושע and רבן גמליאל on whether מוכת עץ לה בחזקת מוכת עץ

11) מהרש"א of המשך

- a) מהרש"ל to קשיא
 - i) גרסא שמצא ר"י בספרים asks his קשיא also to רשב"א should have said that מהרש"ל
 - ii) Because
 - (1) Even though מהרש"ל is right that גרסא שמצא ר"י בספרים it must be that the גמרא holds תליא
 - (a) So that if יש לה קנס
 - (i) טענת also for מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ we're not that it must be that
 - (ii) גרסא שמצא ר"י and that's why the קשיא of רשב"א doesn't apply to בספרים
 - (2) it's still a קשיא for ר"י
 - (a) why in fact the גמרא assumes that תליא בהא
 - (b) when the גמרא could instead have said that
 - (i) Even if we're not מוכת עץ לה בחזקת מוכת עץ for
 - (ii) There's still a סברא that

1. לאו הא בהא תליא
 2. And we can still be עץ בחזקת מוכת עץ for טענת בתולים מחזקין לה
- (iii) With the result that
1. אין להן טענת בתולים can also say ברייתא א'
 2. And the ברייתות aren't סותר one another

12) תוספות of המשך

- a) רשב"א of קשיא to "וכי תימא" of תירוצ'ן
- i) Since the ברייתא deals with both חרשת and איילונית
- (1) And presumably
- (a) זינתה לפני איילונית who has no בתולים and is presumed to have been אירוסין
- (b) Has no כתובה altogether
- (2) So that we can assume that יש לה טענת בתולים for חרשת means that she has no כתובה altogether
- ii) ר"י
- (1) prefers to say for ברייתא א' also for חרשת
- (a) That
- (i) since she's not בחזקת מוכת עץ
- (ii) there is טענת בתולים because we decide that נבעלה בזנות
- (iii) And the חרשת has no כתובה altogether the same as איילונית
- (2) Instead of saying for ברייתא א' for חרשת that
- (a) טענת בתולים for בחזקת מוכת עץ she's
- (b) and יש לה טענת בתולים in the sense that כתובתה מנה
- b) וכי תימא of תירוצ'ן to פירכא
- i) Our גמרא deals with the שיטה of רב ששת
- ii) And we've established that
- (1) דרוסת איש כתובתה מנה that רב ששת says
- (2) Meaning that איילונית כתובתה מנה even if נבעלה בזנות

13) מהרש"א בא"ד וכי תימא

- a) The פירכא to the תירוצ'ן of "וכי תימא" needn't have mentioned איילונית altogether
- b) Instead the פירכא could have pointed out simply that
- i) even if we were to decide for חרשת that נבעלה בזנות

(1) according to רב ששת the אשה would still have a כתובה of a מנה

(2) the same as she'd have for רבנן if she's a מוכת עץ

14) תד"ה אי דקא טעין

a) רבינו חננאל

i) It's possible for a מוכת עץ to have no דם בתולים

ii) It's not possible for a מוכת עץ to have פתחה פתוח

b) מהרש"א as explained by קשיא

i) According to ר"י שיטת גמרא why does the גמרא need to say that

(1) The ברייתות are מחולק on טענת בתולים

(2) Based on whether מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

ii) The גמרא could have said more simply that both ברייתות agree that

(1) מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ so long as בעל in his טענת בתולים doesn't directly prove that she's not a מוכת עץ

(2) Now in ברייתא א'

(a) פתחה פתוח בעל said

(b) And he's נאמן on this טענה as explained by תוספות

(c) And that's why we decide she's not מוכת עץ and טענת בתולים יש להן

(3) But in ברייתא ב'

(a) אין לה דמים בעל says only that

(i) So we're still מחזקינן לה בחזקת מוכת עץ

(ii) And that's why אין לה טענת בתולים

דף לו:

תד"ה משום דמעיד בה לא ישאנה

1) משנה

- a) ר' יהודה
- i) שבוי שנפדית בקדושתה קיימת

2) הקדמה

- a) For ר' יהודה who says בקדושתה קיימא
- i) Any שבוי who was נפדה by any person is מותרת to all persons
 - (1) And she needs no עדות that she wasn't נטמאת
 - ii) And if it happens that there is also an עד that לא נטמאת
 - (1) She can marry the עד the same as any other person
 - (2) Because לא גרע
 - (a) Meaning
 - (i) the עד should have no greater איסור
 - (ii) than if he hadn't been מעיד altogether

b) If לאו בקדושתה קיימא

- i) Then without any עד she's אסור to all persons
- ii) If there's an עד
 - (1) she's מותר to all persons
 - (2) But she's אסור to the עד because we're חייש that בה עיניו נתן
- iii) Except that
 - (1) If the עד was the person who was פודה the אשה
 - (2) And we hold that לא שדי איניש זווי בכדי
 - (3) She's מותר also to the עד

3) ברייתא

- a) רישא
- i) הפודה את השבוי ישאנה
- b) סיפא
- i) מעיד בה לא ישאנה

4) תוספות and רש"י as explained by הוה אמינא

הוה אמינא	
הפודה את האשה ולא העיד בה ישאנה	רישא
הפודה והעיד בה לא ישאנה	סיפא

5) הוה אמינא on the גמרא of קשיא

a) שאלה

i) Why in the רישא

(1) where הפודה ואינו מעיד בה

(2) May anybody be נושא the 'שבולי' even if there's no עד

b) תשובה

i) the ברייתא holds that קיימא בקידושתה

c) שאלה

i) Why in the סיפא is לא ישאנה הפודה והעיד בה לא

d) תשובה

i) because the סיפא says

(1) We're חייב for the עד that בה עיניו נתן

(2) And the סיפא doesn't accept the סברא of בזוי בכדי לא שדי איניש

e) קשיא

i) Since the ברייתא says קיימא בקידושתה

ii) The עד isn't needed and his עדות shouldn't be מגרע

6) מסקנא

a) Must be that this is what the ברייתא says

מסקנא	
הפודה ומעיד בה ישאנה	רישא
העיד באשה ולא פדה אותה לא ישאנה	סיפא

b) שאלה

i) Why does the סיפא say לא ישאנה אותה ולא פדה באשה העיד

c) תשובה

i) the ברייתא says לאו בקדושתה קיימא

d) שאלה

i) So why in the רישא is the דין that ישאנה to the עד where הפודה ומעיד בה

e) תשובה

i) Because

(1) We believe the עד and we're not בה עיניו נתן

(2) Because לא שדי איניש זוזי בכדי

דף לז.

תד"ה צריכות להמתין

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

1) סוגיא in our ברייתא

a) ר' יהודה

- i) need to wait three months before they marry
- ii) In order to be זרע לזרע

b) ר' יוסי

- i) She needn't wait at all
- ii) Because

(1) אשה מזנה מתהפכת יפה יפה

(2) כדי שלא תתעבר

2) See the table

a) For two לשונות for שמואל in .לד. יבמות

b) And for the שיטות of מאיר ר' יהודה and ר' יהודה in יבמות מב: גדולה בת and קטנה בת ישראל on ישראל

3) יבמות מב. at גמרא

a) רבא

i) The reason that גדולה בת ישראל needs to wait

(1) Is שמא ישא אחותו מאביו

(2) Meaning that

(a) he might unknowingly be the בעל ראשון of בן who is his true

(b) And so might not realize that he's אסור to עריות related to his true

4) here תוספות

a) the בעל ראשון of סברא applies only to בת ישראל who can have a

i) קטן שנולד and not to גיורת who counts as

ii) בעל ראשון ישראל who has no שבוי' and also not to

iii) and also not to משוחררת

5) תוספות המשך

a) ר' יהודה to קשיא

i) מעוברת who is a קטנה can't become גיורת

ii) So why should she have to wait זרע לזרע להבחין בין

b) תירוץ

i) גיורת וכו' קטנה אטו גדולה for גוזר ר' יהודה

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבויה ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה	גיורת שבויה ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל {ביבמות}
בנשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל {ביבמות}

c) קשיא

i) Then why does ר' יהודה say in יבמות that

(1) Although גדולה בת ישראל needs to wait

(2) we're not גוזר that ישראל also needs to wait

d) תירוץ

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין	גיורת שבויה ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה	גיורת שבויה ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דגזר טפי בגיורת וכו' מן בבת ישראל	קטנה בת ישראל

i) There's a special סברא that supports being גוזר for קטנה more than for בת ישראל קטנה

ii) The details of this special סברא aren't central to this מהרש"א

e) פירכא א'

i) We've just established that the סברא of רבא is the reverse:

ii) Since

(1) the סברא of רבא supports waiting only for בת ישראל

(2) but doesn't support waiting for גיורת

- iii) call this פירכא “סברא has the reverse רבא”
- f) פירכא ב'
- i) See the first לשון of שמואל in the table
- (1) Where
- (a) Despite this special סברא
- (b) גיורת קטנה is גוזר for ישראל בת ישראל but not for קטנה גיורת
- ii) call this פירכא “סברא has the reverse שמואל”
- g) קשיא
- i) I can understand that
- (1) For ישראל בת
- (a) ר' מאיר of שיטה follows שמואל
- (b) and that's why he's גוזר for אטו גדולה
- ii) But which תנא does שמואל follow in saying for גיורת that גדולה needs to wait and there's no גזירה that קטנה needs to wait
- (1) Can't be יהודה ר'
- (a) Since יהודה ר' is גוזר for קטנה
- (2) Can't be יוסי ר'
- (a) Since יוסי ר' says even a גדולה doesn't need to wait
- iii) Call this קשיא: “which תנא does שמואל follow”
- h) שמואל to תירוץ of which תנא does שמואל follow

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא"כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין	צריכה להמתין בראוה שנבעלה גזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

- i) ראוה שנבעלה is גוזר for ר' יהודה only where קטנה
- ii) לא ראוה שנבעלה deals with where לישנא קמא דשמואל
- 6) מהרש"א
- a) This תירוץ also answers the פירכא of “סברא holds the reverse שמואל”
- i) Since the תירוץ establishes that

(1) In fact it's more מסתבר to be גוזר for גיורת than for ישראל

(2) And it's not a קשיא that שמואל is גוזר more for ישראל

(3) Since

(a) actually שמואל isn't גוזר more for ישראל

(b) he's not גוזר for גיורת קטנה only where שובעלה

(c) And in fact where שובעלה

(i) For מאיר he's גוזר because he agrees with ישראלית

(ii) For יהודה he's גוזר because he agrees with גיורת

ii) But the תירוץ doesn't answer the פירכא that "סברא says the reverse רבא"

7) ד"ה צריכות להמתין at מהרש"א as explained by תוספות of המשך

a) See לישנא בתרא דשמואל in the table

b) For this לשון

i) The קשיא of "which תנא does שמואל follow" is answered this way:

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין דס"ל כר' יוסי דמתהפכת	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין דלית למיגזר דהרי אף בגדולה אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא"כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין		צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין בראוה שנבעלה דגזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה		אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

(a) For גיורת

(i) אישה מזנה מתהפכת יפה יפה שמואל agrees with ר' יוסי that גדולה doesn't wait

1. since יפה יפה

2. So there's no need to be זרע לזרע בין

(ii) it follows that קטנה needn't wait since there's no room for a גזירה against גדולה since even a גדולה needn't wait

(b) for ישראל בת

(i) נשואה קטנה אטו גדולה גוזר שמואל is

(ii) because he follows ר' מאיר who is also ישראל בת נשואה

(2) "סברא holds the reverse שמואל" of פירכא to תירוץ

(a) Don't ask why שמואל is גוזר more for ישראל בת קטנה

(b) Because we've already established that

- (i) The reason גיורת קטנה isn't גוזר for שמואל
- (ii) Is that even a גדולה גיורת doesn't have to wait

ii) But the פירכא of "סברא holds the reverse רבא" isn't answered even for לישנא בתרא דשמואל

8) בא"ד ושמא בנושואין at מהרש"א as explained by תוספות of המשך

a) We've established that ר' יוסי says that גיורת גדולה needn't wait because

- i) אשה מזנה מתהפכת יפה יפה
- ii) כדי שלא תתעבר

b) It's possible that

i) This applies only for זנות

(1) But for נישואין where there's no reason for her שלא תתעבר

- (a) She's not מתהפכת
- (b) and it remains important to be זרע לזרע בין

ii) so that for בת ישראל where there is נישואין

(1) It's possible that ר' יוסי agrees with ר' מאיר that

- (a) גדולה needs to wait
- (b) And we're גוזר קטנה אטו גדולה

c) Note that the concept of prior נישואין doesn't apply to גיורת

שמואל ללשון אחרון	שמואל ללישנא קמא	ר' מאיר	ר' יוסי	ר' יהודה	
אינה צריכה להמתין דס"ל כר' יוסי דמתהפכת	צריכה להמתין		אינה צריכה להמתין דמתהפכת	צריכה להמתין	גיורת שבוי' ומשוחררת גדולה
אינה צריכה להמתין דלית למיגזר דהרי אף בגדולה אינה צריכה להמתין	אינה צריכה להמתין בשלא ראוה שנבעלה משא"כ בראוה שנבעלה גזר כר' יהודה		אינה צריכה להמתין	צריכה להמתין גזר קטנה אטו גדולה בראוה שנבעלה	גיורת שבוי' ומשוחררת קטנה
צריכה להמתין		נשואה צריכה להמתין	נשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין	גדולה בת ישראל
בנשואה צריכה להמתין כר' מאיר	צריכה להמתין בראוה שנבעלה דגזר כר' מאיר	נשואה צריכה להמתין דחשיב כראוה שנבעלה	נשואה צריכה להמתין כר' מאיר	אינה צריכה להמתין	קטנה בת ישראל

d) Note that

i) For this מהלך of סברא of ר' יוסי would in several ways be opposite the סברא of ר' יהודה

ii) Since

(1) ר' יוסי would say a גיורת needn't wait even if she's גדולה

(a) Unlike ר' יהודה who says even a גיורת קטנה needs to wait

(2) קטנה נשואה בת ישראל says a ר' יהודה needn't wait

(a) Unlike ר' יוסי who says that she needs to wait

תד"ה הבא על בתו

- 1) First הקדמה
 - a) Depending on the facts
 - i) The קנס of אונס or מפותה can belong to the אשה עצמה or to אביה
- 2) Second הקדמה
 - a) מפותה מדעתה עביד and is קנס מוחל where the קנס belongs לעצמה
 - b) But מפותה has no power to be מוחל the קנס that belongs to אביה
- 3) Third הקדמה
 - a) מדעתה עביד אונס isn't
 - b) So she isn't קנס מוחל even where קנסה לעצמה
- 4) משנה
 - a) רישא
 - i) There is קנס for אחותו על הבא even though she's בכרת
 - ii) because we don't say 'קם לי' בדרבה מיני' כרת
 - b) סיפא
 - i) There is no קנס for בתו על הבא
 - ii) Because the אשה is ב"ד במיתת ב"ד and 'קם לי' בדרבה מיני'
- 5) סנהדרין in גמרא
 - a) רב פפא
 - i) the רישא on אחותו deals במפותה
- 6) תוספות
 - a) Presumably if the רישא deals במפותה באחותו מפותה the סיפא deals במפותה בבתו
 - b) קשיא
 - i) ממה נפשך
 - (1) If the סיפא involves a case where קנסה לעצמה
 - (a) קנס מוחל her own and מדעתה עביד
 - (b) So
 - (i) why does the משנה rely on 'קם לי' בדרבה מיני'
 - (ii) to explain why there's no קנס
 - (2) and if the סיפא deals with a case where קנסה לאביה
 - (a) the אב will be מוחל the קנס he needs to pay himself
 - (b) So again

(i) to explain why there's no קנס

(ii) why does the משנה need to rely on 'קם לי בדרכה מיני' on

7) ירושלמי of תירוץ

a) The משנה deals with where בא עלי' ובגרה וכו'

b) The details of this תירוץ aren't central to this מהרש"א

8) מהרש"א

a) See this חיבור at תד"ה ועל אשת אחיו at דף כט.

b) Where we established that

i) Although the רישא deals במפותה

ii) it's not necessary that the סיפא also deals במפותה

c) So

i) The תירוץ of ירושלמי isn't necessary

(1) And we can instead say that the סיפא deals with a case

(a) Where קנסה is לעצמה and not לאביה

(b) of אונס so she's not עביד מדעתה and there's no מחילה

דף לז:

תד"ה וחדא במיתה

- 1) לב. at גמרא based on the הקדמה
a) ממונא משלם מילקא לא לקי that ממון ומלקות says for עולא
i) This applies even if ממונא לקולא where איתגורי איתגור
ii) See לב. at תוספות ד"ה ואי ממונא לקולא
b) מילקא לקי ממונא לא משלם that ממון ומלקות say for רבנן
- 2) here תוספות
a) Where there is ממון ומלקות
i) ממונא משלם מילקא לא לקי
ii) Even though ממונא is לקולא
- 3) מהרש"א
a) עולא says this according to תוספות

רש"י ד"ה ואתה תבער

1) גמרא

קרא	דרוש
לא תקחו כופר לנפש רוצח	לא תשקול מיני' ממון ותפטרי' מקטלא
לא תקחו כופר לנוס	לא תשקול מיני' ממון ותפטרי' מגלות
ולארץ לא יכופר (בפרשת עגלה ערופה)	רש"י בגמרא: אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו
ואתה תבער דם נקי בקרבך (בפרשת עגלה ערופה)	רש"י בגמרא: "בתר ערופה כתיב" להקיש כל שופכי דמים לעגלה ערופה דמן הצואר
	רש"י בחומש: אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג

2) תד"ה ואח"כ

a) Note in the table that

i) רש"י **in our גמרא** is מפרש that

(1) From "ולארץ לא יכופר" we derive that

(a) "אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו"

(2) From "ואתה תבער"

(a) "דבתר ערופה כתיב"

(b) we derive that

(i) "שופכי דמים מיתתן מן הצואר"

ii) רש"י **in חומש** is מפרש that

(a) It's from "ואתה תבער" that we derive that

(b) "אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג וגו'"¹

3) מהרש"א

a) שאלה

i) Why does רש"י in the גמרא say that "ואתה תבער בתר ערופה כתיב"

b) תשובה

i) Our סוגיא in the main deals with events that aren't פוטר the רוצח

(1) So the לימוד that מיתתן מן הצואר isn't relevant to our סוגיא

ii) That's why רש"י needs to explain that

(1) Our סוגיא still mentions this דין here

(2) Because

¹ See תוספות on why for this שיטה we still need "ולארץ לא יכופר"

(a) Once our גמרא need to refer to the פרשה of ערופה to teach דינים that are relevant to our סוגיא

(b) The סוגיא also mentions an unrelated דין that's derived from a פסוק that appears בתר ערופה

iii) But the פירוש of רש"י in חומש is preferable

(1) Since there רש"י says we derive from the פסוק of "ואתה תבער" a דין that's relevant to our סוגיא

(2) Namely that "אם נתערפה ואח"כ נמצא ההורג שאין פוטרין אותו"

תד"ה מיתות קלות

- 1) First הקדמה
 - a) ניתן לכפרה aren't שגגתן מיתות whose מיתות חמורות are those
 - b) ניתן לכפרה are שגגתן whose מיתות are those מיתות קלות
- 2) Second הקדמה
 - a) If there's only one לימוד that teaches there's no כופר for a מיתה
 - i) Meaning 'לא תשקול מיני' ממון למיפטרי'
 - b) We'd apply it first to מיתה חמורה
 - c) And only if there is a second לימוד would we know that there's also no כופר for מיתה חמורה
- 3) Third הקדמה
 - a) If there's only one לימוד but we know that this לימוד teaches that there's no כופר for מיתה קלה
 - b) Then from that לימוד we also know by שכן כל that there's no כופר for מיתה חמורה
- 4) Fourth הקדמה
 - a) ניתן שגגתו לכפרה בגלות isn't רוצה דרך עלי'
 - b) ניתן שגגתו לכפרה בגלות is רוצה דרך ירידה
- 5) רש"י
 - a) שאלה
 - i) What counts as מיתה קלה for our גמרא
 - b) תשובה
 - i) Those מיתות for which there's no חטאת for שגגתן
 - ii) And רוצה in general (לכל) (רוצה בדרך כלל)
(1) Meaning both בדרך עלי' and בדרך ירידה
(2) because for רוצה בשוגג בדרך ירידה there is בגלות כפרה
- 6) גמרא
 - a) שאלה
 - i) כתיב חרם
 - ii) כל חרם למה לי
 - b) תשובה
 - i) מיתות חמורות teaches that there's no כופר for חרם
 - ii) מיתות קלות teaches that there's no כופר even for כל חרם
- 7) גמרא of the המשך

- a) קשיא
- i) For רוצה בדרך כלל there's also ולא תקחו that teaches that there's no כופר
 - ii) from this פסוק which we can derive כולה כולל התורה כולה that there's no כופר even for מיתות חמורות and מכל שכן that there's no כופר for מיתות קלות
 - iii) So why do we still need "כל חרם"
- b) תירוץ
- i) הקדמה
 - ii) If it weren't for חרם כל
 - (1) We might have said that
 - (a) רוצה בדרך עליו – refers only to רוצה בדרך עליו which counts as קלה because there also exists a רוצה בדרך ירידה whose שגגתו is לכפרה and that it's only for רוצה בדרך עליו that there's no כופר
 - (2) But there is כופר for רוצה בדרך ירידה itself because it counts as קלה ביותר
- c) מהרש"א as explained by קשיא
- i) If there was only לא תקחו we'd know to apply it to רוצה בדרך כלל – meaning רוצה בדרך ירידה that counts as קלה instead of to the special קלות of רוצה בדרך ירידה
 - ii) So
 - (1) from לא תקחו itself we'd know for כולה כלל התורה כולה that there's no כופר for מיתות קלות
 - (2) And מכל שכן that there's no כופר for מיתות חמורות
 - iii) We'd then have to apply חרם to teach that there's no כופר even for the special קלות of רוצה בדרך ירידה
 - iv) so why do we need כל